

av heiminum, það vil sika í framkomnu londunum vestanfyri og eystanfyri. Men friðurin, sum valdar er ein vápnadr friður.

Vit hava rætt nokk ikki kríggj, og það er sjálvsagt það týðningarmesta, men vit liva alla tíðina við ótta- num um at kríggj kann bresta á, og tá vita vit at eingin møguleiki er at sleppa undan hjá nøkrum okkara, líka mikið hvør- um parti vit eru í, og doyggja vit ikki beinan vegin, so verður alt so eitrad, at menniskjaettini verður íki liv lagað.

Og hvussu brúka vit so tann friðin, vit hava. Jú, hann verður brúktur til at fyrrreika okkum til kríggj. Vit nýta ein stóran part av tí ríkidømi, sum jørðin gevur, til fleiri vápn, nýggjari vápn og betur vápn, tí meira vit dubba, jú tryggari er friðurin.

Leiðandi politikkarar í framkomna heiminum siga seg vilja tryggja friðin við at fara til samráð- ingarborðið, men samráð- ingarnar líkjast meira træting enn vanligum samrøðum.

Besta dømi um, hvussu samráðandi politikkarar gera alt fyri at forða semju, er fundurin í Reykjavík seinasta heyst millum Reagan og Gorb- atjov.

Tær rørsur og tær hugsanir, sum meina at ósemjur skulu loysast við makt og harðskapi verða vanligar nevndar „militar- istiskar“.

Hesin hugsunarháttur- in er tann mest vanligi bæði eystanfyri og vest- anfyri. Tí ber tað til at fáa næstan óavmarkaðar jättanir til hernaðarlig endamál.

Hesin serligi militarist- iski hugsunarhátturin sæst aftur alla staðir. Eitt ógvuliga týðiligt dømi er enska valstríðið.

Arbeðaraflokkurin hevur á seinasta landsfundi viðtikið, at um teir koma til valdi so skulu øll fremmand kjarnorkuvápn beinst burtur av enskari jørð innan fimm ár.

Hendan viðtøkan er nú undir valstríðnum eitt av fremstu álöpsmálunum hjá konservativa flokki- num á arbeðaraflokkkin.

Hendan viðtøkan er nú undir valstríðnum eitt av fremstu álöpsmálunum hjá konservativa flokki- num á arbeðaraflokkkin, sum hinvegin roynir at krögva yvir landsfundar- viðtøkuna, við at siga, at teir meina tað ikki rætti- liga so avgjørt, og hetta gera teir fyri ikki at missa atkvøður.

Líka mikið hvørjir trupulleikarnir enn eru hjá tí einstaka í samfelagnum, so kemur militaristiski hugsunarhátturin fram hjá teimum allarflestu.

Á Vaglinum helt Marita Petersen røðu

Vit siggja nakað tað sama í øðrum londum.

Í Spania og Grikkalandi var eisini almenni poli- tikkurin hjá teimum, sum í dag sita við ræði, at londini skuldu burtur úr NATO, men nú er málið líkasam vent.

Sjálvt her hjá okkum í Føroyum siggja vit tað sama. Eitt einmælt Løg- ting hevur viðtikið, at Føroyar skulu vera óheft- ar av hernaðarligum sam- gongum — at ongar hernaðarstøðir skulu vera í Føroyum.

Men hóast hetta hevur ein av teimum stóru flokkunum stutt síðan broytt stevnuskrá sína og gongur inn fyri NATO, og í fyrradagin skipaðu nak- ir, sum nevna seg NATO- stuðlar fyri fundi her í gongugøtuni, har leiðandi politikkarar fyri tveir av størstu flokkunum talaðu fyri NATO, vápnadubb- ing og terrorjavnvág.

Hvussu ber tað til at so nógv av okkum ganga inn fyri at loysa ósemjur við harðskapi?

Er tað tí at menniskja er so vorðið, er tað okkara uppaling ella eru tað tær sosialu umstøðurnar, vit liva undir, sum gera tað?

Nøkur siga, at menniskjan er ónd og aggressiv, og at kríggj er bert ein nátturlig fylgja av okkara náttúru, meðan onnur siga, at tað er upp- alingin, sumer orsøkin til at vit ganga inn fyri kríggj og harðskapi.

Kanna vit eftir, hvørja stóðu vanlig fólk í USA og vanlig fólk í Sovjet hava til hertænastu ella tað at vera hermaður, so er eingin munur á teimum. Næstan øll halda tað vera í lagi at fara í hertænastu og í kríggj.

Í øðrum londum um okkara leiðir er stóðan nakað tað sama. Tað er einki undarligt í hesum, tí í øllum hesum londum er uppalingin á hesum økinum eins.

Øll fáa eina tjóðskapar- liga uppaling. Tey læra, at teirra land er tað besta og vakrasta í heiminum, teirra fólk er tað besta og klókasta, og at tey eiga um tað gerst neyðugt at fara í kríggj og kanska lata liv fyri føðilandi.

Um kríggj læra tey, at tað er spennandi og áhugavert. So læra tey eisini at figgindin eru minni verd menniskju, tey eru ónd og órein, og tað besta tú kanst gera er at beina fyri teimum.

Børn og ung í øllum londum verða indoktriner- að um øll hesi viðurskipti. So tey alt teirra liv hava forðómar mótvægis øðrum fólksløgum ella minni- lutabólkum.

Tann myndin, sum russ-

isk børn hava av amerik- anarum og tann myndin amerikansk børn hava av russum og serliga kommuni- stum, hava tey fingið við ávirkan frá uppalar- um, skólum og fjølmið- um, og báðir partar hevdu øtast við, um teir sóu við eygunum hjá hinum parti- num.

Ber tað til at broyta „militara“ hugsunarháttin

hjá menniskjunum?

Jú, tað ger tað, og vit hava øll skyldu at gera tað.

Foreldur og barnauppal- arar hava skyldu til at uppala børnini til fræls og sjálvstøðug menniskju, sum ikki longu í barna- arunum hava fingið lagt forðómar niður í seg.

Útvarp, sjónvarp og bløð hava skyldu til at

geva greiðar og fjøltáttá- ar upplýsingar um viður- skiftini bæði heima hjá okkum sjálvum og í út- heiminum.

Politikkarar hava skyldu til at viðgera øll mál á ein skynsaman og moralskt forsvarligan hátt. Eisini eiga teir at tryggja øllum børnum og ungum eina góða skúlagongd og út- bøgving.

Eisini onnur kunnu vera við at vísa á vandan við kríggj og at fáa fólk at steðga á og hugsa seg um, og her meini eg at Friðar- rørslan m.a. hevur sín týðning.

Friðarrørslan byrjaði í sjeitiárunum í Miðeuropa sum ein mótmælissrøsla móti neutronbumbuni og miðaldistancuatovápnu- num. Hetta var fyrst og fremst mótmæli og atfinn- ing móti politikarum og hervaldi heima í egnum landi. Síðani tá hevur rørslan breitt seg til nógv lond og hevur fleiri ferðir gjørt vart við seg.

Nógvar atfinningar hava verið og eru imóti friðarrørslni.

Funnist verður m.a. at,

- at rørslan bara er imóti,
- at hon er eintáttað, tí hon arbeidir bert við einum máli,
- at hon onga fasta skip- an hevur og tí er so veik,

at hon bert er atfinn- ingarsom mótvægis USA og vesturheimi- num, meðan einki verður sagt um kommuni- stisku londini, ja, í ein mun verður hon lögð undir at vera Sovjet- vinarlig.

Annars verða friðarfólk

lögð undir at vera:

- »hentir idiotar«,
- ónational,
- bláoygdig idealistar,
- sum bara tosa um av- dubbing men einki gera.

Afturat hesum verður gjøldur gjørdur burtur úr hesum »býttlingum«, sum halda seg kunna beina fyri vápnun við at ganga til Paris, til Moskva, til Washington ella úr Mjorkadali til Havnar.

Men hvat ið enn verður sagt um friðarrørslna, so er veruleikin tann, at hon er neyðug. Tað er eingin annar vegur at koma burt- ur úr tí vanlukku stóðu menniskjuni hava skapað.

Tað er bert ein friðar- vegur, og tað er avdubb- ing.

Friðarrørslan hevur eitt mál at arbeiða imóti, og tað er burturbeining av vápnun. Hetta er eitt mál, sum tað ber til at ar- beidda imóti. Her fara itøkilig stig á vegnum at kunna siggjast.

Alternativtí til avdubb- ing er terrorjavnvág, og nær er komið á mál her? Soleiðis sum politikkarar og hernaðarleiðarar hugsa um alla tíðina at vera framman fyri mótpartin, so verður ongantíð komið á mál. Men dubbingin er sum ein karusell, ið melur skjótari og skjótari til alt ein dag brestur — er tað máli?

Friðarpolitikkur er ikki nationalur í vanligar merking. Hann fevnir um allan heimin og ikki bert tann litla blettin, sum er føðiland okkara.

Friðarpolitikkur gongur inn fyri samstarvi millum lond.

Friðarpolitikkur visir á aðrar mátar at loysa ósemjur enn at nýta harð- skap. Eisini í ósemjum millum lond.

Friðarpolitikkur tekur undir við fólkarættinum, sum er staðfestur í ST- sáttmálanum, har sagt verður, at einki land hevur loyvi til at nýta ella hótta við at nýta vápnamegi móti øðrum landi.

Sum nú er, eru tað bæði stórveldini, sum gera alt av, meðan tey smáu londini bara standa og hyggja at og annars gera tað, tey fáa boð um. Her er eingin munur á, um londini hoyra til NATO-samgonguna ella til Warszawa-sam- gonguna.

Tað er neyðugt fyri frið- arpolitikk, at tey smáu londini verða meira aktiv.

Av øllum hesum sæst, at friðarpolitikkur er ein- asti møguleiki hjá skila- gøðum politikarum, sum vilja menniskjum tað væl. Men hetta setur eisini

Fleiri børn gingu við allan teinin úr Mjorkadali til Havnar